

dick

Havank

Zodemanns dollars

Over het boek

Verscheidene oude getrouwen treden er in dit Schaduw-verhaal op, maar tevens tal van ongure gasten. Behalve Petronella en Basilius, die elke zondag – weer of geen weer – uit rijden gaan, in een rijtuig als een volgkoets in een begrafenis. Maar afgezien daarvan zijn er duizenden dollars die hoegenaamd geen aanspraak kunnen maken op het Amerikaanse burgerrecht...

Het werk van wijlen Havank wordt met de regelmaat van een klok herdrukt en geen lezer zal dan ook hiaten in zijn Schaduw-verzameling hoeven aan te wijzen. In zijn eerste boeken sloot Havank zich nog angstvallig aan bij de toen heersende 'orthodoxe' traditie – gevestigd door Edgar Wallace en door een pionier als Ivans – maar in zijn latere romans kreeg de humor van zijn persoonlijke taalgebruik hoe langer hoe meer de overhand. Na Havanks dood wordt de serie voortgezet door de journalist-schrijver Pieter Terpstra, die door pers en publiek vrijwel onverdeeld is geprezen om zijn inlevingsvermogen in het hoogst merkwaardige zieleleven van de Schaduw.

Over de auteur

Henricus Fredericus (Hans) van der Kallen had al vroeg de ambitie schrijver te worden. In 1935 werd zijn droom bewaarheid toen hij bij uitgeverij AW Bruna & Zn. de succesauteur Ivans opvolgde. Van der Kallen nam hierbij het pseudoniem Havank (H van K) aan. Hij zou voor Bruna dertig zeer populaire misdaadromans schrijven, meestal met als hoofdpersoon Charles C.M. Carlier, alias de Schaduw. De detectives van Havank zijn verschenen in de bekende Zwarte Beertjes-reeks en uitgegeven met boekomslagen getekend door Dick Bruna. In totaal zijn er meer dan tien miljoen exemplaren van zijn boeken verkocht, van zes boeken werd een hoorspelbewerking gemaakt. Op 22 juni 1964 overleed Havank.

Van dezelfde auteur

Het mysterie van St. Eustache
Het raadsel van de drie gestalten
Het spookslot aan de Loire
Het probleem van de twee hulzen
Er klopt iets niet
Hoofden op hol
Polka mazurka
Vier vreemde vrienden
De Schaduw grijpt in
De Cycloop
De Schaduw contra de drie dartele doodgravers
De Schaduw is terug
Lijk halfstok
In memoriam de Schaduw
De versierde bedstee
"Schaduw ... waarom?"
De man uit de verte
De N.V. Meteor
De weduwe in de wilgen
Deurwaardersdelirium
Het geheim van de zevende sleutel
De verkavelde bruidegom
De zwarte Pontifex
Havank-omnibus
Circus Mikkenie
Spaanse pepers
De Schaduw & Co
Vier Schaduwen en één Spook
Caviaar en cocaïne

Colofon

©1956 by A.W. Bruna en Zoon, Utrecht/Antwerpen

Omslag: Dick Bruna

Typografie en druk: Bosch - Utrecht

1968 A.W. Bruna & Zoon Utrecht/Antwerpen

ISBN e-book 978 90 449 6062 4

De spanningsnieuwsbrief

Wilt u op de hoogte blijven van alle nieuwe spannende boeken van A.W. Bruna Uitgevers, dé thrilleruitgever van Nederland?

Geeft u zich dan op voor onze spanningsnieuwsbrief via onze website www.awbruna.nl

Havank

Dodemans dollars

A.W. Bruna Uitgevers B.V., Utrecht

1

Pension Miramar adverteert geregeld in de Nederlandse Pers, doch natuurlijk uitsluitend in rechtse bladen, in bladen van 'standing en 'goede toon' en zo. Want het is een deftige pension. En dus adverteert het feitelijk bij voorkeur in de mismoedige en zware bundels die het vaderlands weekend aankleven en waar alle deftige families immers op geabonneerd zijn.

Standvastig en vrijwel onveranderlijk luidt de advertentie van het deftige pension Miramar dan min of meer als volgt:

'Riante villa in het Zuiden van Frankrijk. Verrukkelijk uitzicht over Middellandse Zee en omgeving. Hollandse en Franse cuisine. Badkamer en alle moderne comfort. Warm en koud stromend water in alle kamers. Eerste klasse bediening. Service in pensionprijs inbegrepen. Billijke prijzen. Voor lang séjour speciale condities. Voor nadere inlichtingen schrijve men aan mevrouw de Weduwe A. H. Buitmaker-Desnijer, Villa Miramar, rue de la Trompète, Le Lavandou (Var) France.'

Burgers en Toeristen, aldus derwaarts en herwaarts gelokt, ondanks de angstaanjagende familienaam, ontdekken echter al spoedig na aankomst dat de advertentie wel degelijk en in vrijwel elk opzicht natuurgetrouw overeenstemt met de werkelijkheid.

Het verrukkelijk uitzicht over de Middellandse Zee, bijvoorbeeld, bereikt men zonder overdadige inspanning, door in het zolderkamertje van de dag-en-nacht-hit op de theekist-wastafel te klauteren en vervolgens tot even boven de knieën uit het tuimelraam te gaan hangen.

Het alsdan vrijwel onbeperkte uitzicht is evenwel in één opzicht beperkt. Tussen zeven en acht op zaterdagavond is die Belvédère namelijk gesloten, want dan moet de hit zich verschonen en haar voeten wassen. Mevrouw A. H. Buitmaker-Desnijer is immers bijzonder gesteld op hygiëne en zindelijkheid in haar pension.

Voor avontuurlijk aangelegde Burgers en Toeristen onder de gasten van pension Miramar wordt de sensatie van het verrukkelijk uitzicht, via het tuimelraam, bovendien nog verscherpt door de omstandigheid dat daarbij de kans op gedeeltelijke onthoofding of totaal verlies van de skalp niet helemaal, en zelfs helemaal niet, denkbeeldig is, – gezien de rare nukken en kuren van het tuimelraam en de scherven van het verleden jaar door een verbitterde en bloeddorstige daghit met een nachtpot kapot geslagen glas in dat tuimelraam.

De advertentie ook verder woordgetrouw volgend, ontdekken de Burgers en Toeristen dan tevens al heel gauw dat Pension Miramar inderdaad een vaderlandse pot schaft of, om in de terminologie van het établissement te blijven, een Hollandse cuisine serveert. Een culinair en smulpaaps festijn, waarin de hoofdrollen gespeeld worden door zulke onmiskenbaar nationale geneugten als, bijvoorbeeld: – de aardappel en het lapje, van de os of van het rund, van het kalf of van het varken. En verder zijn daar natuurlijk het warme hapje en het koude schoteltje, de griesmeelpudding en het toetje, de nieuwe haring van verleden jaar en de bruine, gebakken bokking verlucht met rode kool.

Ook ontbreekt het in pension Miramar geenszins aan comestibles en fijne vleeswaren, zoals het plakje worst en het plakje kaas, het sneetje ontbijtkoek en het potje pindakaas, het potje hagelslag en het potje sjam, het potje gestampte muisjes en het potje treurige thee onder een muts. Maar soms 'doet' mevrouw A. H. Buitmaker-Desnijer inderdaad ook wel eens Franse schoteltjes, zoals, bijvoorbeeld, Wienerschnitzel of hor-duiver.

Al met al hebben de gasten, de Toeristen en de Burgers, het Pension Miramar en de advertentie dus weinig of niets te verwijten. Immers, ook verder blijkt de advertentie met de feiten overeen te stemmen. Alle kamers hebben wel degelijk warm en koud stromend water, tenzij de hit vergeet 's morgens een uur te gaan zwengelen en het water op te pompen naar de tank onder het dak. De enige kritiek die een Criticaster op het warme water zou kunnen uitoefenen is, dat men het hoofdzakelijk aantreft in de soep.

Badkamer en modern comfort ontbreken evenmin. Het geheel is geschilderd in een soort van doperwtjes-groen, want dat is een frisse kleur, vindt mevrouw A. H. Buitmaker-Desnijer, die ook in haar garderobe aan die kleur de voorkeur geeft, met het gevolg dat een stuk chagrijn onder de gasten van verleden jaar mevrouw een 'Herfstblad in lentetooi' genoemd heeft. Het is mevrouw natuurlijk ter ore gekomen en zij was er geenszins over gesticht. Ook was zij geenszins gesticht over de opmerking van die Egyptoloog, eveneens onder de gasten van het vorig jaar, welke illustre geleerde de verdenking uitte dat de zinken badkuip afkomstig kon zijn uit een pyramide van om en nabij de vierde dynastie. Het instrument heeft inderdaad de vorm van een sarcofaag, met brede schouders en smalle enkels en zo. Het reeds genoemd chagrijn onder de gasten van het vorig jaar vond er een typerende bena-

ming voor. Hij noemde het 'Het Mysterie van de Groene Doodkist'. Het bad wordt dit jaar echter uitsluitend gebruikt door de koud-waterenthousiasten onder de gasten, nademaal de gasgeiser in het vorige seizoen ontploft is, dank zij de ondeskundige behandeling door een geenszins onaantrekkelijke juffrouw van even twintig. De ontploffing richtte grote ravage aan. De matglazen ruit werd aan gruzelementen geblazen, de deur werd opengeblazen en de ondeskundige juffrouw werd de gang opgeblazen, – compleet, met huid en haar, en zodoende blootgesteld aan de belangstellende blikken van gretig te hulp snellende mannelijke gasten. Zij bleek echter tevens van alle gevoel voor humor ontbloot. Misschien voelde zij zich belachelijk, omdat zij alleen maar een badmuts aan had en weinig anders, en reeds genoemd chagrijn onder de gasten van het vorig seizoen haar sedert dien 'Little Else' is gaan noemen.

Ter geruststelling van aspirantgasten, diene, dat het matglas inmiddels gelapt en Little Else inmiddels getrouwd is, met een wethouder van de gemeente Smalzuurderadeel. De geiser is echter nog steeds ontploft.

Pension Miramar biedt dus, gezien de opgesomde catalogoog, wel degelijk al hetgeen het in de advertenties belooft, en zelfs de reeds herhaaldelijk aangehaalde chagrijn onder de gasten van het vorig jaar erkent dat Pension Miramar de aspirantgasten geenszins valse raderen voor de ogen draait. Maar, zelfs een zo deftig kosthuis als Pension Miramar aan de Côte d'Azur gaat gebukt onder de bezoeking die elk deftig pension aan de Côte d'Azur, zoals inmiddels wel proefondervindelijk en wetenschappelijk vast is komen te staan, nu eenmaal fataliter aankleeft. Namelijk, de ongehuwde juffrouw van over de vijftig en tegen de zestig, met chronische constipatie en dagelijks, 's morgens tussen half acht en half negen, aanvallen van volslagen ongemotiveerd optimisme.

Het gevolg is dat er, op deze stralende ochtend vroeg in juli, voor de krampachtig gesloten deur van de badkamer van Pension Miramar bereids acht gasten nerveus heen en weer stappen en angstwekkend op en neer springen.

Het is misschien niet, gelijk in persverslagen uit de Tweede Kamer, een schouwspel van 'Algemene Hilariteit', maar het is in elk geval wel een uitgekozen gelegenheid om de gasten van Pension Miramar even de revue te laten passeren. Helemaal vooraan in de revue en het dichtst bij de gesloten deur van de badkamer ziet de belangstellende toeschouwer dan in de eerste plaats geen geringer personage dan Freule Ludmilla de

Soup van Ghisteren, – een alle luisteraars bekende figuur, die wekelijks voor de radio spreekt, in het programma ‘Kaatje in haar Keuken,’ waarbij zij dan enkele ‘nieuwe’ recepten voorleest die, weliswaar, enigszins origineel aandoen, maar die zij in werkelijkheid bij elkaar scharrelt uit obscure buitenlandse blaadjes, en die zij vervolgens in min of meer Nederlandse vertaling, met guitige stembuiginkjes de microfoon en de Nederlandse huisvrouw toevertrouwt.

Zij is, gelijk de zwaluwen, een jaarlijks terugkerende gast in Pension Miramar, waar zij dan een gereduceerde prijs geniet en dus des te veel-eisender is. Maar mevrouw de Weduwe A. H. Buitmaker-Desnijer is bijzonder tolerant en voorkomend, waar het haar Freule betreft, want feitelijk bar trots op zo’n adellijke connectie, want dat vindt ge zo maar niet in elk pension, hoe deftig ook, wàt!

Zelfs de Franse serveuse of, doodgewoon op z’n Hollands, de etmaal-hit, moet de Soup van Ghisteren ‘Freule’ noemen, en in géén geval ‘Madame’ of ‘Mademoiselle’ of zoiets, want mevrouw is er vast van overtuigd dat ‘Freule’ een Franse titel is, of althans een titel van Franzen huize, – zonder ook maar in de verste verte te bevroeden dat het precies net zo ‘Frans’ is als bijvoorbeeld ‘Fraùlein’. Echter... In dit bepaalde jaar Onzes Heren en in dit, naar later blijken zal, zo bijzonder merkwaardig seizoen, wordt de luister van de adellijke Soup van Ghisteren echter enigszins, hoewel lang niet helemaal, overschaduwed door...

Niet, zoals men allicht denken mocht, door een zekere Monsieur, genaamd Charles C. M. Carlier, de enige, die met recht aanspraken op de titel van ‘Schaduw’ kan doen gelden, maar door een Nederlands Staatsman en Diplomaat... die momenteel evenwel, als laatste in de rij, voor de constipatieel gesloten deur van de badkamer in Pension Miramar onrustbarend heen en weer loopt te stampen.

De gasten kennen hem, eenvoudig en zonder meer, als mijnheer Jan Pieterman, maar mevrouw de Weduwe A. H. Snuitmaker-de-Bijer weet wel beter!

Eigenhandig heeft zij immers zijn ‘fiche’ voor de Franse politie ingevuld, en dus kent zij alle staatkundige en diplomatieke bijzonderheden de zogenaamde mijnheer ‘Jan Pieterman’ betreffend. Hij heeft haar overigens reeds uit Holland laten weten dat hij ditmaal ‘incognito’ reist, omdat hij anders ‘in den vreemde’ alleen maar overlast zal onder vinden van ‘Persmusketen en fototoestellen’, zoals hij het noemt.

En hij heeft vooral rust nodig, heeft hij bij aankomst verklaard. Heel veel rust, na al die zware debatten van de laatste weken!

Dus respecteert mevrouw, scrupuleus en gewetensvol, dat incognito van de zogenaamde Pieterman, – al zou zij feitelijk niets liever doen dan al de huidige en komende gasten meteen te onthullen, dat ‘Pieterman’ in werkelijkheid niemand meer of minder is dan mijnheer Cornélus Craayenbraaier, wethouder van Veeteelt en Volksontwikkeling in Schaafbroekerwoud, en bovendien Ere-consul van, meent mevrouw zich te herinneren, Gaasterland.

Mevrouw is natuurlijk uitermate trots op zo’n diplomatieke en staatsmanse relatie die bovendien, naar verluidt, bij de volgende verkiezingen voor de Tweede Kamer weleens op een hopeloze plaats op de lijst geplaatst zou kunnen worden, – maar mevrouw is tevens een tikkeltje...

Mevrouw is tevens een tikkeltje, een heel klein tikkeltje, ongerust, – want de Staatsman-Diplomaat uit Schaafbroekerwoud logeert nu al meer dan drie weken in haar pension, maar heeft tot dusverre geen enkele van de drie corresponderende nota’s voldaan!

Het is natuurlijk, overweegt mevrouw echter, niet onmogelijk dat de Staatsman-Diplomaat veel te gepreoccupeerd is, met internationale en consulaire problemen, met de economische situatie en de politieke verwickelingen van Schaafbroekerwoud, om ook maar een seconde te kunnen denken aan zulke trivialiteiten als rekeningen van Pension Miramar; – maar de slager en de bakker, de kruidenier en de groenteboer, hoe diplomatiek van aanleg zij beroepshalve ook mogen zijn, zijn nu eenmaal geen eminente staatslieden en diplomaten uit Schaafbroekerwoud, maar willen niettemin hun centen zien.

En dus schrijft mevrouw vanavond een recapitulatie van haar drie voorafgaande rekeningen en steekt die ‘douloureuse’ in een enveloppe dat de Staatsman dan de volgende ochtend aantreft bij zijn ontbijt, naast het dopje met het warme eitje.

En nu blijkt weer eens, ten overvloede overigens, en tijdens het ontbijt, met welke verbluffende scherpzinnigheid en ongepeilde mensenkennis Hollandse Staatsmannen toegerust zijn. Immers, amper heeft Pieterman, alias Cornélus Craayenbraaier, het enveloppe geopend... of reeds ziet hij de bedoeling!

Hij lacht een gulle en geruststellende oubollige lach terwijl hij, na het ontbijt, mevrouw, min of meer gewild toevallig, in de gang tegen-

komt. Hij verzekert haar dat het allemaal dik in orde is, mevrouw-tje! Het komt allemaal dik in orde! Vandaag nog, zelfs! Hij hoopt dat mevrouw-tje zijn vergeetachtigheid begrijpt?! Al die beslommeringen aan zijn hoofd! Bij de huidige politieke constellatie! Al zijn excuses en verontschuldigen! Het is allemaal de schuld van de Russen, maar hij zal het meteen in orde maken. Hij moet alleen even naar Toulon, naar de 'Bonk' om een 'sjakje te trakken...'

Mevrouw wenst hem derhalve goede reis.

'Wel, goede reis, meneer... eh... Pieterman,' zegt zij nogmaals, en dit keer met ondeugende nadruk op de naam en een schalks knipoogje, vanwege een toevallig passerende gast, die natuurlijk niet is ingewijd in het staatsgeheim van dat incognito van de Pieterman. 'Goede reis, meneer Pieterman...'

De wens was ongetwijfeld goed bedoeld, maar ongelukkigerwijze bleek het tevens weldra een vrome wens en kwam dus dienovereenkomstig faliekant uit.